

Adatok a Szigligeti Arborétum hangyáinak ismeretéhez

HALMÁGYI LEVENTE

Az arborétum változatos élőhelyeket nyújt a hangyák számára. Megtaláljuk itt az árnyékos és napsütötte részleteket, idős fákat, köveket, száraz és nedves területeket, laza és tömör talajfoltokat. Ez a hangyák megtelepedésére kedvező. Bár az arborétumban gyakran találkozunk hangyákkal, azok az eddigi gyűjtések szerint mindössze 12 fajhoz tartoznak. A további vizsgálatok során bizonyára más fajok is előkerülnek. (Hazánk területéről 80 fajt mutattak ki). A meghatározáshoz elsősorban SOMFAI EDIT munkáját (Hangya alkatúak – Formicoidea. – Magyarország Állatvilága XIII/4. 1959.) használtuk.

A bütykös hangya (*Myrmica laevinodis* NYL.) az arborétum egyik gyakori hangyafaja. A kis tóhoz és a Tapolca-patakhöz közeli nedvesebb talajú területeken, a szikladarabok alatt él. A 3,5–5 mm-es sárga színű dolgozókat leginkább levéltetű kolóniák közelében gyűjtöttük, de lehullott gyümölcsön és levélnektáriumok édes nedvét nyalogatva is találtuk (1. ábra). Gyűjtés ideje: 1971. VII. 13.

Westwood hangyájának (*Stenammina Westwoodi* WESTW.) bolyait az arborétum egyik kövecses útján és a kőkerítés réseiben találtuk. A nyugodt járású sötétbarna hangyák kicsinyek 3–3,7 mm-esek. A ritka faj szigligeti előfordulása érdekes (1971. VII. 28.).

A szőrös lóhangya (*Camponotus aethiops* LATR.) a kúszó trombitacserje (*Camphis radicans*) virágzata körül serénykedett, a mirigyeket nyalogatva. A nagy 6–10 mm-es fekete hangyák bolyának kivezető nyílásai az épület lábazatának rései voltak (1971. VII. 29.).

A ragyogó hangya (*Prenolepis imparis* var. *nitens* MAYR.) két bolyát nagy fák tövében találtuk. Az igen fényes, kicsiny, 3–3,5 mm-es fekete hangyák nagy sürgés-forgásban voltak. Az egyik bolyt feltárva számos méztartálynak használt, duzzadt potrohú példányát láttuk. Előfordulása érdekes (1971. VIII. 5., VIII. 27.).

A kartonépítő hangya (*Lasius fuliginosus* LATR.) bolyainak az arborétum idős fái adnak otthont (2.

ábra). Ez a faj az arborétum leggyakoribb hangyája. Látható a legkülönbözőbb fák törzsén járkálva, így pl. szelídgesztenyén, gyertyánon, csertölgynön, fenyőkön. Megfigyelhetjük a park útjain sűrű sorokban vonuló csapatait is s levéltetű kolóniákat látogatva is előkerült. (1971. VII. 21., VII. 26., VIII. 5., VIII. 9.).

A 3–5 mm-es kis fekete fahangya (*Lasius niger* L.) fészket – bár ez hazánk leggyakoribb hangyafaja –, eddig csak egy helyen, egy idős vörösfenyő tövében készíttette. A fenyő tövében a hangyák sűrű sorokban jártak fel s le. (1971. VII. 13., VIII. 5., VIII. 6.).

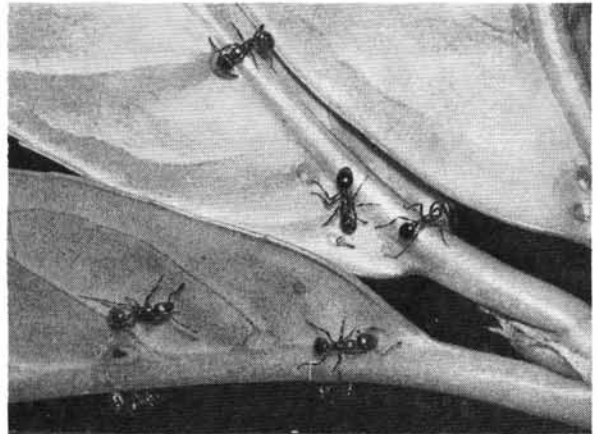
A tisztaszárnyú fahangyát (*Lasius alienus* FÖRST.) kerti sósokán szivogató levéltetvek között észleltük. A nyugodt, lassú mozgású hangyák aprók, 2–4 mm-esek (1971. VI. 16.).

Az előbbi fajnál világosabb színű, sárgásbarna homoki hangya (*Lasius brunneus* LATR.) 2,5–4 mm-es egyedeit kúszórózsa (*Rosa multiflora*), valamint lándzsás útifű (*Plantago lanceolata*) tőkocsányán szivogató levéltetvekkel együtt gyűjtöttük (1971. V. 10.).

Az arborétum kőfalának hézagaiból jár ki a sárgahátú hangya (*Lasius emarginatus* OL.). A 3–4 mm-es vörösesbarna-sárgásbarna hangyák levéltetveket látogatva, édesharmatot fogyasztva találhatók (1971. VIII. 2.).

A 9–11 mm-es erdei vöröshangya (*Formica rufa* L.) és nagy rabszolgahangya (*Formica rufibarbis* F.) egyedeit a szomorúfüzön élő levéltetű kolóniákkal együtt gyűjtöttük (1971. VI. 8.).

Az arborétum hangyái közül az egyik legérdeke-

1. ábra: *Myrmica laevinodis*

Abb. 1: *Myrmica laevinodis*

2. ábra: *Lasius fuliginosus*

Abb. 2: *Lasius fuliginosus*

sebb az amazonhangya (*Polyergus rufescens* LATR.). Az 5–7 mm-es, pirosasbarna állatok nem dolgoznak, kizárólag rablók, harcosok. A kerti úton gyorsan ha-

ladó amazonhangya tömegből szedett példányok hangyabábókat cipeltek (1971. VIII. 5.).

A hangyák szerepe a gondozott arborétumokban korlátozottabb, mint az erdőkben, mégis egyes fajaink haszna nem hagyható figyelmen kívül. Így pl. a sárgahátú hangya élő hernyókkal is táplálkozik, a bütykös hangya és az erdei vöröshangya táplálékának túlnyomó többségét kártevő rovarok teszik ki. Egyes fajok így az arborétumokban fellépő kártevők fékentartásában szerepet játszanak, más fajok az apróbb dögök eltakarítását végzik. Védelmük indokolt.

A gyűjtésben nyújtott segítségéért PAPP JÓZSEF dendrológus tanár úrnak ezúton is köszönetemet fejezem ki.

BEITRÄGE ZUR KENNTNIS DER AMEISEN IM ARBORETUM VON SZIGLIGET

Das Arboretum von Szigliget am Balatonsee liegt auf einem abwechslungsreichen Gelände, worin man verschiedene Ameisen findet in Ungarn sind bisher 80 Ameisenarten nachgewiesen, hiervon konnte man auf diesem Gelände 12 Arten

beobachtet Voraussichtlich werden die weiteren Sammlarbeiten diese Zahl noch erhöhen können.

Anschrift des Verfassers:

Dr. Halmágyi Levente
H – 1023 Budapest
Frankel Leó u. 44.